

Jan Czechowski
Akademia Wychowania Fizycznego
w Krakowie

MĄDRE KORZYSTANIE Z MEDIÓW ELEKTRONICZNYCH JAKO WARUNEK BUDOWANIA WŁASNEJ TOŻSAMOŚCI

Wprowadzenie

Znaczenie mediów we współczesnym świecie może być oceniane w pozytywny, jak i negatywny sposób. Jako wyraz postępu technicznego, możliwość szybkiego kontaktowania się z drugimi i natychmiastowego znajdowania ważnych informacji. Jako źródło rozrywki i nauki można dziś traktować środki masowego przekazu, internet czy prasę. Ważnym jest tu jednak podejście do owych narzędzi współczesnego komunikowania się oraz powściągliwa postawa, wyrażająca się w przemyślanym i mądrym korzystaniu z tychże mass-mediów. Łatwo bowiem wpaść w pułapkę uzależnienia, stać się ofiarą dezinformacji lub zagubić swoją tożsamość.

Świat mediów staje się współcześnie coraz bardziej agresywną i nadmiernie wchodzącą w życie poszczególnych ludzi rzeczywistością. Otaczająca nas rzeczywistość przepeliona jest obecnością prasy, radia, telewizji, internetu. Każdy z nas potrzebuje natomiast odpowiednią dawkę wyciszenia, rozmowy z drugim, lektury wartościowej książki czy wygospodarowania przestrzeni na przebywanie ze sobą samym. Przeciętny natomiast Polak spędza według ostatnich danych statystycznych około 4 godziny przed telewizorem i około 2,5 godziny przeznacza na korzystanie z internetu. Nie wliczając czasu pochłanianego przez czynności związane z obsługą telefonu komórkowego – sms, rozmowy, rozrywka – marnowany na środki masowego przekazu przez ludzi czas skłania do konstruktywnej refleksji i wymaga zasadniczych zmian w tej materii.

W obliczu niepokojących zjawisk, jakie na masową skalę obserwuje się w emitowanych programach telewizyjnych czy internetowych, należy z całą powagą zadawać pytanie: *czy bierny i bezrefleksyjny odbiór treści prezentowanych w środkach masowego przekazu nie zagraża dzisiaj konkretnym osobom, rodzinom, społecznościom, narodom, światu?* Konstruowane przez specjalistów wiadomości, plebiscyty, reportaże, debaty, różnego rodzaju formy rozrywki, kabarety, a nawet transmitowane na żywo wydarzenia opatrzone odpo-

wiednim komentarzem i interpretacją, programy pseudonaukowe mają bardzo precyzyjnie określone zadanie. Najczęściej chodzi o wprowadzenie dezinformacji, która jest wyrazem posłusznej służby pewnym siłom – finansowym, politycznym, ideologicznym. Nie dziwi dziś fakt, iż wiele osób zaczyna dostrzegać uzależniający wpływ włączanych i systematycznie oglądanych programów telewizyjnych czy określonych stron internetowych. Zaczynają być świadomi pojawiającej się dysharmonii wewnętrznej, niepokojów, lęków, życia fikcją, izolowania się od innych, rozdrażnienia i zanikającej samodzielności myślenia i działania. Przy nadmiernym oglądaniu np. telewizji mają także miejsce: ubożenie słownictwa, trudności emocjonalne, degradacja intelektualna i duchowa, kurczenie się czasu wolnego, który powinien być przeznaczony na kontakt z najbliższymi, wartościową lekturę, inwestowanie w zdrowie czy sen, ciszę, spokój i refleksję na tematy ważne. Niezwykle trafnie został kiedyś określony stan człowieka bezkrytycznie przyjmującego w dużych porcjach treści prezentowane w mass mediach – może on wówczas stwierdzić: „ktoś mi myśli”. Inaczej owy stan nazwać możemy znacznym i zgubnym zmanipulowaniem kogoś w konkretnym celu. Doskonale wyszkoleni twórcy tv programów i stron internetowych, portali informacyjnych potrafią znanymi sobie metodami socjotechnicznymi przyciągnąć uwagę, pozornie ukrywając przy tym gorszące, nieodpowiednie i niepotrzebne treści. Przeznaczanie dużej ilości czasu na oglądanie treści prezentowanych np. w telewizji może rodzić znacznie głębsze niebezpieczeństwa. Wśród nich wymienić możemy: zagubienie siebie, swojej tożsamości, zaniechanie zadań, które podjąć trzeba, utrata sensu życia i brak poszukiwania odpowiedzi na najważniejsze z ludzkich pytań: *kim jestem?* i *dokąd zmierzam?* Coraz więcej osób uświadamia sobie liczne zagrożenia powodowane biernym poddawaniem się antywartościom kierowanym do odbiorców telewizyjnych czy internetowych programów. Skutecznie unikają oni sposobności, by marnować swój czas przed telewizorem. Odzyskują radość życia, twórcze siły i upragniony pokój wewnętrzny oraz czas, który zostaje wykorzystany w sposób przemyślany i użyteczny.

Posłużono się w pracy metodami badań jakościowych w celu zgłębienia problematyki odpowiedzialnego i bezpiecznego korzystania z mediów elektronicznych traktowanych tu jako warunek budowania własnej tożsamości. Dzięki zastosowaniu metody sondażu diagnostycznego uzyskano odpowiedzi dotyczące ważnych zagadnień z tak ujętej tematyki. Poprzez zastosowanie kwestionariusza ankiety zebrano dane – wypowiedzi osób badanych z zakresu następujących pól tematycznych: *metody ograniczania zbytniego korzystania z mediów; wartość wolności i odnajdywania tożsamości w kontekście mediów; wychowawcze zagrożenia związane z mediami; działania w zakresie mądrego korzystania z mediów.*

Osoby badane należą do kręgu ludzi młodych. Jest to młodzież studencka, która na co dzień wiele czasu poświęca na korzystanie z mediów elektronicznych, takich, jak: telewizja, Internet, tablet itp. Wszystkich razem osób badanych było 103, w tym kobiet: 59, a mężczyzn 44. Wiek osób uczestniczących w badaniu wahał się między 20 a 24 lat. Dobór grupy badawczej odbył się na drodze losowej. Dzięki przeprowadzonej ankiecie udało się uzyskać dane potrzebne do wysunięcia końcowych wniosków.

Metody ograniczania zbytniego korzystania z mediów

Uzyskane od respondentów wypowiedzi pozwalają na ważne z punktu widzenia pedagogiki mass-mediów wnioski. Osoby badane w związku z postawionym na drodze ankietowania problemem dotyczącym sposobów ograniczania zbyt nadmiernego korzystania z mediów udzieliły różnych odpowiedzi. Zebrane opinie i poglądy z tego zakresu przedstawia rysunek 1.

Rysunek 1. Proponowane przez badanych sposoby ograniczania zbytniego korzystania z mediów.

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z przedstawioną opinią badanych na temat koniecznego ograniczenia czasu przeznaczanego na media należy podkreślić kilka myśli. Niewątpliwym atutem osoby szukającej jakichś ważnych informacji jest odwołanie się przez nią do wielu źródeł. Pewnym ograniczeniem jest bowiem korzystanie z jednego źródła wiedzy i wiadomości. Niezbędnym w dobie życia w natychmiastowości i wielkim tempie jest przemyślana organizacja czasu. Planowanie swego czasu wolnego i pozostanie wiernym mądrze ułożonemu harmonogramowi dnia sprzyja odnajdywaniu czasu na rzeczy ważne i nie zaniebdywanie obowiązków. Należy być samodzielnym w kontrolowaniu swego czasu i nie pozwalać, by zbędna rozrywka płynąca z mediów kształtowała nasz program dnia codziennego. Wśród metod skutecznie ograniczających korzystanie z mediów znalazło się także proponowane przez osoby badane zamykanie się na informacje zbędne lub wręcz szkodliwe. Dzięki mądrej postawie odrzucania tego, co sprawia choćby pozór niebezpieczeństwa, człowiek

otwiera się na potrzebną dziś refleksję o świecie, sobie, przyszłości, powołaniu. Jego umysł nie jest zmacony wchłoniętym szumem i obrazem medialnym, często szpetnym, smutnym i zatrważającym, ale pozostaje czysty i zdolny do myślenia twórczego i głębokiego. Należy bowiem pamiętać, iż to czym się człowiek karmi, treść, jaką sobie aplikuje każdego dnia, tym żyje on i takim się staje.

W pracy B. Kuczyńskiej zaakcentowano, iż telewizja może służyć jako wychowawca dzieci. Może niestety także być zagrożeniem dla rozwoju zarówno dzieci, jak młodzieży. Oddziaływanie telewizji w znaczeniu pejoratywnym to m.in. dezorganizacja planu dnia, niszczenie zdrowia, ograniczanie rozwoju psychicznego i fizycznego, czy zakłócanie relacji z najbliższymi. Autorka zaznacza także, iż czas poświęcany mediom jest ze szkodą dla życia rodzinnego, różnych prac tu wymaganych, rozwoju uzdolnień¹.

Wolność a media

Częstym przeświadczeniem osób jest to, iż ich wolność w działaniu czy podejmowaniu jakichś decyzji jest całkowicie wolna. Są one skłonne mniemać, iż media różnego rodzaju nie mają zasadniczego wpływu na ich rozumowanie i myślenie. Prawda jest jednak taka, iż każdy w większym lub mniejszym stopniu ulega procesowi przejmowania od innych, zwłaszcza od sugestywnych mediów oddziałujących w odpowiedni i skuteczny sposób na odbiorcę, pewnych opinii, poglądów, wartości. Media wpływają zasadniczo na odbiorcę w sposób krótko lub długofalowy. Potrzebnym czynnikiem do zaistnienia przekazu programowych treści jest aktywność samego odbiorcy. Jeśli bowiem nie zdecyduje się on na nastawienie swej uwagi i czasu na odbiór danych treści, komunikat nie może zostać mu przekazany. Człowiek jednak ze swej natury ma wpisaną w swój byt potrzebę komunikowania się z innymi. Ważnym jest tu jednak rozmówca lub źródło wartości, postaw i zachowań, z jakim mamy styczność. W sytuacji, gdzie dany bodziec jest często powtarzany, przestaje on pełnić funkcję stymulującą. Ma wówczas miejsce pewne zubożenie. Człowiek potrzebuje coraz to nowych wrażeń, często okrutnych i szpetnych, przerażających i strasznych. Poszukuje w oglądanych filmach, programach, treściach szokujących go doznań i przeżyć. W takich okolicznościach nie zdąży się on spostrzec, a traci swą wolność i nie jest w stanie samodzielnie decydować o sobie i swoim życiu. Nie potrafi także wziąć odpowiedzialności za inne osoby i sprawy mu powierzone. Zniewolenie to często jest wynikiem bez troskiej z początku zabawy, gry komputerowej, przeglądania bez większego celu różnych stron internetowych, czy bez głębszego sensu oglądania różnych kanałów tv. By móc obronić się przed zalewem płynącym ze szklanych ekranów na widza, odbiorcę, czytelnika – konsumenta współczesnych mediów – należy przede wszystkim troszczyć się o swą wolność. Postawienie mediom granic czasowych, jak również tych wynikających z obawy przed niebezpiecznymi treściami, realne zaangażowanie się w służbę dobrym sprawom, systematyczność, wytrwałość i trud na rzecz własnego rozwoju jest w stanie

¹ B. Kuczyńska, *Oddziaływanie telewizji na dzieci*, „Edukacja i Dialog” 2001, nr 7, s. 52.

utrzymać w człowieku wewnętrzną wolność. Osoba godnie postępująca, autonomiczna, „z charakterem”, o zintegrowanej osobowości nie buduje swojej przyszłości na fikcyjnym lub fałszywie ukazywanym przez media świecie, ale odwołuje się w swym postępowaniu do autorytetów i wzoruje się na przykładach życia pięknego i dobrego.

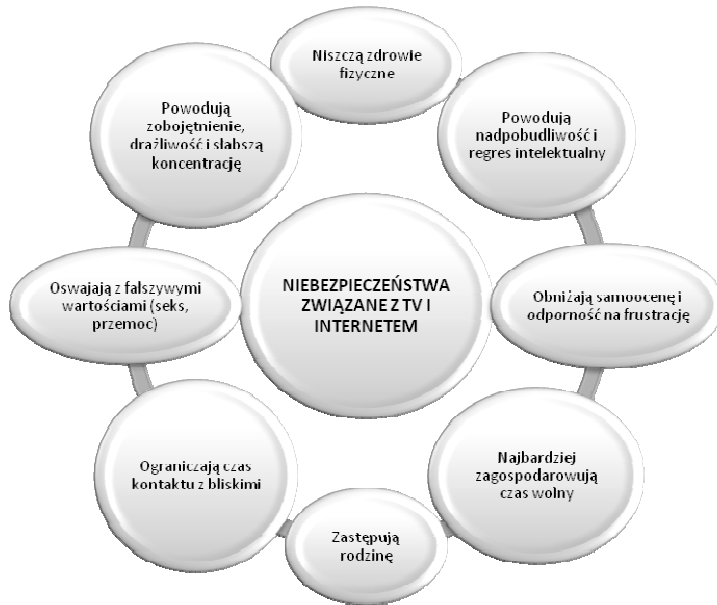
W opinii W. Rewizorskiego internet jest narzędziem dającym szybki dostęp do informacji i ułatwiający komunikację między ludźmi. Często jednak jest on źle wykorzystywanych, stając się poważnym zagrożeniem nie tylko dla dzieci i młodzieży, ale także dorosłych. Wymienić tu możemy choćby łatwy dostęp do pornografii czy stron różnych sekt. Czas spędzany w internecie stanowi dzisiaj także poważny problem². Uzależnienie od internetu może niestety przekładać się na problemy z nauką i trudności w nawiązywaniu kontaktów z rówieśnikami. Odnosząc się do faktu oglądania przez młodzież a nawet dzieci pornografii, M. Braun-Gałkowska stwierdza, iż zachowania te mogą powodować zwłaszcza u dzieci to, iż żyją one w stanie ciągłego pobudzenia seksualnego i interesowania się biologicznym aspektem seksualności, oderwanej od głębszych uczuć. Ograniczać to może ich inne zainteresowania, niszczyć rozwój psychospołeczny i potęgować ryzyko przedwczesnej inicjacji seksualnej. Pojawić się także mogą zachowania dewiacyjne i agresywne³. Niewątpliwie zachowania takie niszczą w człowieku nie tylko godność, ale także wolność, którą powinien on mądrze dysponować. Człowiek wolny w sposób konsekwentny i właściwy jest w stanie odpowiadać na najważniejsze pytania dotyczące własnego powołania i sensu swojej egzystencji. Tożsamość ludzi wolnych zawsze określona jest takimi przymiotami, jak: godność, piękno człowieczeństwa, autonomiczność.

Wychowawcze zagrożenia związane z mediami

Ważnym zadaniem szkoły, wychowawców, nauczycieli, a także rodziców czy opiekunów jest bycie blisko dzieci i młodzieży, interesowanie się nimi i tym, czym się oni zajmują w wolnym czasie. Istotne jest tu obserwowanie i szczerza rozmowa o problemach, które często są ukrywane, a które pozostając nie rozwiązane mogą prowadzić do poważnych aberracji w późniejszym, dojrzałym już życiu. Dzięki zastosowanej ankiecie i zebranemu tą drogą materiałowi badawczemu, poznano najważniejsze niebezpieczeństwa płynące z niewłaściwego korzystania z mediów. Uporządkowane odpowiedzi prowadzić można do kilku najważniejszych kategorii zagrożeń, jakie w związku z mediami mogą się pojawić.

² W. Rewizorski, *Pętla zagrożeń*, „Gazeta Szkolna” 2000, nr 31 (39), s. 15.

³ M. Braun-Gałkowska, *Agresja w reklamach kierowanych do dzieci*, „Edukacja i Dialog” 2000, nr 5, s. 6.

Rysunek 2. Zagrożenia wynikające z niewłaściwego korzystania z mediów

Źródło: opracowanie własne.

Wymienione przez badanych formy zagrożeń związane z nadmiernym oglądaniem telewizji czy zbyt częstym korzystaniem z komputera (gry, internet) mogą dotyczyć zarówno człowieka młodego, jak i dorosłego. Dzieci szczególnie narażone są na zgubne wpływy mass mediów, gdyż nie mają jeszcze ukształtowanej struktury obronnej przed obrazami i treściami, które są w stanie zniszczyć ich naturalną niewinność i proste postrzeganie świata. Dzieci i młodzież w sferze emocjonalnej nie osiągnęły jeszcze pełni rozwoju, stąd jest potrzeba stopniowego uczenia ich wyrażania swoich emocji. Zarówno obrazy telewizyjne, treści internetowe nie są w tej materii dobrym „wychowawcą”, ale przyczyniają się raczej do budowania postaw agresywności, wulgarności, nieobowiązkowości i znęcania się nad innymi. Człowiek potrzebuje prawdziwych autorytetów, przyjaciół i dobrych wychowawców, dzięki którym zobaczy w prawdzie siebie samego. Godność i autonomia w każdej osobie jest obecna. Należy ją jedynie dostrzec i chronić. Już w młodym wieku człowiek jest w stanie osiągnąć dojrzałość emocjonalną i aksjologiczną. Potrzebne jest jednak w tym względzie właściwe środowisko ludzi i rzeczy. Telewizor i komputer może oczywiście przyczyniać się do odnajdywania własnej tożsamości. Przy odpowiedniej selekcji programów i wyznaczonej granicy czasowej środka społecznego przekazu, media w ogólnym znaczeniu są w stanie wiele dobrego uczynić. Najczęściej jednak powodują one chaos w świecie wartości, emocji i postrzegania rzeczywistości przez człowieka. Nie tylko, jak zauważyli badani, burzą nasze zdrowie fizyczne, psychiczne i duchowe, ale także zabierają nam drogi i szybko upływający czas, ograniczają kontakt z bliskimi, powodują nadpobudliwość, zubożenie, drażliwość, słabszą koncentrację i regres intelektualny oraz

oswajają z antywartościami. Wobec takich zagrożeń należy już od najmłodszych lat uczyć umiejętnego korzystania z mediów, w których nie brak – obok pozytywnych wartości – zjawisk niebezpiecznych dla naszego rozwoju i szczęścia.

Działania wychowawcze w zakresie mądrego korzystania z mediów

Budowanie tożsamości, jej rozpoznanie i ochrona przed niszczącymi czynnikami jest dziś prawdziwym wyzwaniem dla pedagogiki jako nauki, nauczycieli troszczących się o wychowanie uczniów i rodziców powołanych do troski o rozwój swych dzieci. Telewizja, internet, prasa mogą być skutecznym „sprzymierzeńcem” w pracy dydaktyczno-wychowawczej. Mogą także niestety stać się poważnym zagrożeniem natury moralnej, społecznej, zdrowotnej dla współczesnego człowieka. Osobom badanym zadano na drodze ankietowania pytanie dotyczące właściwego, tj. bezpiecznego i rozwijającego człowieka sposobu korzystania z mediów elektronicznych. Uzyskane odpowiedzi przedstawić możemy w następujący sposób.

Rysunek 3. Wychowawcze działania dotyczące właściwego korzystania z mediów

Źródło: opracowanie własne.

Według badanych istnieją sprawdzone sposoby uczące właściwego posługiwania się mediami elektronicznymi. Należy sobie zdać sprawę, iż nie są one jedynymi formami aktywności współczesnego człowieka. Wszelkie zaangażowanie się osób w tzw. sportowanie się, czytelnictwo, czy turystykę jest w stanie ukazać świat realny w pięknych i naturalnych barwach. Twarde przestrzeganie wprowadzonych na drodze samowychowania lub wynikające z troski osób nam bliskich ograniczenia i zasady korzystania z mediów w określo-

nych przedziałach czasowych nauczyć może nie tylko dyscypliny, posłuszeństwa i swoistej ascezy, ale także rozumnego dysponowania swoim czasem, talentami i zdolnościami. Krytycyzm, kontrola, rozmowa i przykład są także formami wprowadzającymi w przestrzeń dojrzałego i odpowiedzialnego posługiwania się mediami typu: internet, telewizja, prasa. Człowiek musi przede wszystkim odnaleźć w życiu siebie. Odpowiedzieć na najważniejsze pytania dotyczące swojego jestestwa. Potrzebna jest mu do wypełnienia tego zadania cisza, spokój i wolny umysł. Tożsamość swą może on bowiem poznać tylko samodzielnie w warunkach prawdziwej wolności i w duchu prawdy. Treści prezentowane dzisiaj w środkach masowego przekazu nie zawsze nastawione są na dociekanie prawdy i szanowanie człowieka. Dzieje się w wielu przypadkach dokładnie odwrotnie. Media elektroniczne nie tworzą zatem atmosfery sprzyjającej poznawaniu swojej tożsamości przez człowieka. Poza nielicznymi wyjątkami trzeba dużej ostrożności i wielkiej rozwagi w doborze programów, jakie chcemy włączyć, stron internetowych, które chcemy przeglądać czy tekstów w prasie, z którymi chcemy się zapoznać. Umiejętności mądrego korzystania z mediów elektronicznych człowiek wciąż się uczy. Ważną jest tu świadomość istniejących zagrożeń, jak i umiejętność wyłuskania tych treści, które rzeczywiście służą człowiekowi osiągnięciu przez niego pełnego rozwoju.

Zakończenie

Nowsze technologie stwarzają dziś ogromne szanse rozwojowe, jak i niosą poważne zagrożenia dla człowieka znajdującego się na różnych etapach swego życia. Media elektroniczne stanowią dziś przestrzeń życia publicznego, rodzinnego, społecznego, politycznego, gospodarczego, w której człowiek spędza wiele swego czasu. Świat prezentowany w obrazach medialnych z jednej strony jest pełen obietnic, dobra i szans, które należy wykorzystać. Z drugiej zaś dominuje w nim agresja, brzydota, poniżanie człowieka, kłamstwo i manipulacja. Często traktuje się dziś media jako rodzaj pewnej przemocy psychicznej, której doznają osoby nadmiernie i bezkrytycznie oglądające eksponowane treści. Powodować to może w ich psychice lęki, niepokój, nadpobudliwość, zamknięcie się w sobie, drażliwość. By móc naprawdę poznać samego siebie i rozwijać swoje talenty oraz mieć odpowiednią samoocenę, człowiek potrzebuje oderwać się od hałaśliwych i kolorowych programów prezentowanych w mediach i stanąć naprzeciw siebie. Należy koniecznie umieć poświęcać czas sobie samemu. Nie chodzi tu bynajmniej o hołdowanie swoim przyjemnościom i oddawanie się egoistycznym zachciankom, ale o podjęty trud refleksji nad swoim życiem, wadami, które trzeba zwalczać, a które burzą nasze relacje z innymi, zdolnościami, w które należy inwestować czy obowiązkami, jakie skrupulatnie powinno się wypełniać. Budowanie tożsamości własnej trzeba zainicjować już we wczesnym wieku. Młodość jest bowiem rozdziałem w życiu człowieka, od którego później bardzo wiele będzie zależeć. Zagubienie siebie, swych wartości i nie rozpoznanie na czas swego powołania może powodować wiele nieszczęść w dorosłym życiu. Pomoc mediów w tym obszarze może być bardzo duża. Wartościowy program, film, reportaż, transmisja może stać się impul-

sem do znaczących zmian podjętych przez daną osobę. Może niestety stać się też źródłem zgorznięcia i wytrącenia z kroczenia właściwą ścieżką. Stąd potrzeba wciąż dyskusji, rozmów i refleksji nad odpowiedzialnym korzystaniem z mediów elektronicznych, by w konsekwencji budować mądrze swą własną tożsamość i być jej świadomym.

Bibliografia

- Braun-Gałkowska M., *Agresja w reklamach kierowanych do dzieci*, „Edukacja i Dialog” 2000, nr 5.
Kuczyńska B., *Oddziaływanie telewizji na dzieci*, „Edukacja i Dialog” 2001, nr 7.
Rewizorski W., *Pętla zagrożeń*, „Gazeta Szkolna” 2000, nr 31 (39).

Jan Czechowski

Działania wychowawcze w zakresie mądrego korzystania z mediów

Znaczenie mediów we współczesnym świecie może być oceniane w pozytywny, jak i negatywny sposób, jako wyraz postępu technicznego, możliwość szybkiego kontaktowania się z drugimi i natychmiastowego znajdowania ważnych informacji, źródło rozrywki i nauki. W obliczu niepokojących zjawisk, jakie na masową skalę obserwuje się w emitowanych programach telewizyjnych czy internetowych, należy z całą powagą zadawać pytanie: *czy bierny i bezrefleksyjny odbiór treści prezentowanych w środkach masowego przekazu nie zagraża dzisiaj konkretnym osobom, rodzinom, społecznościom, narodom, światu?* Posłużono się w pracy metodami badań jakościowych w celu zgłębienia problematyki odpowiedzialnego i bezpiecznego korzystania z mediów elektronicznych traktowanych tu jako warunek budowania własnej tożsamości. Dzięki zastosowaniu metody sondażu diagnostycznego uzyskano odpowiedzi od 103 młodych osób dotyczące takich zagadnień, jak: *metody ograniczania zbyt dużego korzystania z mediów; wartość wolności i odnajdywania tożsamości w kontekście mediów; wychowawcze zagrożenia związane z mediami; działania w zakresie mądrego korzystania z mediów*. Wciąż potrzeba dyskusji, rozmów i refleksji nad odpowiedzialnym korzystaniem z mediów elektronicznych, by w konsekwencji budować mądrze swą własną tożsamość i być jej świadomym.

Słowa kluczowe: media elektroniczne, pedagogika mediów, niebezpieczeństwa związane z mediami, tożsamość człowieka

Wise using electronic media as the condition of building a separate identity

The significance of media in contemporary world can be assessed in the positive, as well as negative way, as the word of the technological progress, possibility of fast contacting oneself from second and of immediate finding important information, source of entertainment and sciences. In the face of worrying phenomena which to the mass scale is being observed in transmitted TV programmes whether Internet, one should in all seriousness ask: in media isn't the passive and reflection-less receipt of presented contents threatening specific persons, families, communities, nations, world today? They used methods of quality inspections in order to explore issues of responsible and safe using electronic media treated here as the condition of building a separate identity at the work. Thanks to the application of the method of the diagnostic survey replies were obtained from 103 young person's concerning such issues, as: methods of limiting excessive using media; value of the freedom and finding the identity in the context of media; education threats associated with media; of acting in wise using media. Still discussion, conversations and reflection over responsible using electronic media are needed so that in consequence build one's separate identity wisely and are conscious of her.

Keywords: electronic media, pedagogy of media, dangers associated with media, identity of the man

Translated by Jan Czechowski